

MINDRE MEDDELELSER

INDSENDTE TIL REDAKTIONEN I 1909—10, SAMMENSTILLEDE

AF

O. HELMS.

Efter Forslag af Prof. O. G. Petersen paa sidste Generalforsamling bestemte man sig til at indføre en anden Form for Tidsskriftets staaende Rubrik »Mindre Meddelelser«, saaledes at de smaa Meddelelser, der kun omhandlede en enkelt Arts Forekomst paa et Sted el. lign. sammenstilledes, saa de udgjorde et Hele og fremkom samlede. Men desuden vil stadigt i hvert Hæfte som »Mindre Meddelelser« fremkomme Smaaestykker, som i Følge deres Karakter ikke gør Krav paa at blive betragtede som Hovedartikler; Grænsen kan jo undertiden være vanskelig at drage, da det ikke er Artiklens Længde, der bliver det afgørende.

Hermed foreligger nu den første Sammenstilling af de indsendte smaa Meddelelser. Vil nogen anke over, at det er lidt, da kan jeg kun sige, at jeg ikke har faaet væsentlig mere, og paa det indstændigste lægge Medlemmerne paa Sinde at indsende noget mere. Det bliver naturligvis et Skøn, hvad der skal tages med; nogle vil vel finde, der er overflødige Ting, andre, at der gerne kunde være kommet mere med; ved kommende Sammenstillinger vil jeg gerne rette mig efter Henstillinger herom. — En Del Meddelelser har jeg faaet fra Foreningen »Ornithologia«, en Kreds af yngre Ornithologer, der velvilligst har overladt mig Foreningens Arkiv.

LILLE SKALLESLUGER (*Mergus albellus*). Hr. C. Fold købte i Nykøbing paa Falster en smuk, gammel Han 22 Marts 1909; den var skudt samme Dag i Guldborg Sund. Maveindholdet bestod af Aalekvabber, 7—10 ctm. lange, foruden en Masse andre Fiskerester. — Selv saa jeg i en Mose her ved Sanatoriet 13 og 14 Marts 1910 Han og Hun, der laa i Flok sammen med ca. 60 Hvinænder (*Clangula glaucion*). Jeg iagttog dem i lang Tid baade paa Vandet og flyvende; naar Hannen ligger paa Vandet, skelnes den paa lang Afstand ved sin stærkt hvide Farve fra Hvinænderne; i Flugten ligner den baade i Omrids og Vingeslag samt Størrelse ganske Hvinænderne og adskiller sig mindre fra dem, end naar den ligger paa Vandet.

BLISGAAS (*Anser albifrons*). Hr. P. Jespersen saa 31 Marts 1909 en, som blev faldt paa Odense Torv, og 20 Marts samme Aar saa han samme Steds en

BRAMGAAS (*Anser leucopsis*).

STORMFUGL (*Fulmarus glacialis*). I Efteraaret 1909 blev der paa Stranden ved Korsør fundet et raadent, næsten skeletteret Eksemplar af denne Fugl efter Meddelelse fra Hr. Cand. phil. E. Rendtorff.

TRANE (*Grus cinerea*). Hr. C. Fold meddeler, at han 25 Oktober 1906 købte en ung Fugl, der var skudt d. 23 paa Horrebø Lyng, Nordfalster.

SORTKLIRE (*Totanus fuscus*). Den 15 August 1907 blev en skudt ved Bøtø Nor, Sydfalster, efter Meddelelse fra Hr. C. Fold.

HAVØRN (*Haliaëtus albicilla*). Efter Meddelelse fra Hr. Skovrider Weismann ynglede den i 1908 paa 3 Steder i nørrejyske Skove.

FLODØRN (*Pandion haliaëtus*). Hr. H. Weis meddeler, at en Flodørn i Foraaret og Sommeren 1907 opholdt sig i Skovene omkring Sorø, og mener ogsaa at have fundet Reden der. Hr. G. Scholten oplyser, at den indtil 1898 ynglede i en stor Eg i Vallø Storskov, i hvilket Træ ogsaa en Stork (*Ciconia alba*) havde sin Rede; i mindst 20 Aar havde Flodørnen ynglet der, men i 1898 blev Reden plyndret, og senere er den ikke set. Ved Helsingør saa samme Meddeler den i Vinteren 1908.

RINGDUE (*Columba palumbus*). Fra 2 Steder er der blevet meddelt om en usædvanlig tidlig Ynglen i Foraaret 1910. Hr. M. Klinge fandt 28 Marts 3 Reder med rugende Fugle i Lundberg Plantage ved Randers, og Skovrider Weismann fandt i Lindenberg Skove 16 April en Rede med næsten fuldvoksne Unger.

TURTELDUE (*Turtur auritus*). En lille Flok blev set i Slutningen af Juli 1910 i Ørbækklundes Skove (Fyn) og et Eksemplar ved en Fejltagelse skudt efter Meddelelse af Hr. G. Scholten.

ISFUGL (*Alcedo ispida*). For Isfuglen gælder sikkert i høj Grad, hvad Professor O. G. Petersen bemærkede i et Foredrag i Ornithologisk Forening, at de sjældnere Fugles Forekomst og Udbredelse her i Landet er afhængig af Ornithologernes Forekomst og Udbredelse. Isfuglen er øjensynlig om Efteraaret og Vinteren langt fra nogen sjælden Fugl her til Lands; der meddeles nu fra alle Egne i Landet om dens Forekomst, saa disse

enkelte Tilfælde har jeg ikke fundet det rimeligt at optegne. Jeg har selv erfaret her paa Sydfyn, hvor almindelig Isfuglen er, og hvor velkendt den er af en meget stor Del af Befolkningen. Som Ynglefugl er den ganske utvivlsomt heller ikke helt sjelden her i Landet, selv om den første Meddelelse om Fund af dens Æg først fremkommer i indeværende Hefte. Hr. K. Hammer meddeler, at en Ven i Vinteren 1908—09 ved Furesøen viste ham en Rede, som han saa gravede ind til; i Bunden af den godt 70 ctm. lange Gang fandtes en større Redehule, med 3—4 Haandfulde Fiskeben og gamle Ekskrementer i jævn Blanding. Hullet var ca. 3 Meter over Vandets Overflade, og godt skjult under nogle nedhængende Tjørnegrene.

GØG (*Cuculus canorus*). Hr. Aksel Koefoed fandt 24 Juni 1910 ved Jægerspris en Gøgeunge i Reden af Rødkælk (*Erithacus rubecula*), hvilket her til Lands skal være en stor Sjældenhed; tidligere har han i Kongelunden fundet dens Æg i Rede af Gulbug (*Hypolais icterina*)

SORT STORK (*Ciconia nigra*). Medens den sorte Stork i Nordjylland heldigvis endnu yngler ret almindeligt, findes den næppe noget Steds ynglende paa Øerne, og det maa regnes for en Sjældenhed overhovedet at træffe den her; 15 August 1909 blev en set ved Stranden i Nærheden af Svendborg af Hr. Proprietær Hempel (efter Meddelelse af Hr. Skovrider V. Clausen).

GULDPIROL (*Oriolus galbula*) faar man jo jevnlig Meddelelser om fra forskellig Side. Hr. Cand. phil. E. Rendtorff oplyser saaledes, at den for et Par Aar siden blev skudt ved Korsør, og Hr. G. Scholten har truffet den i 1903 ved Nyborg, hvor den skal have ynglet det paagældende Aar.

VANDSTÆR (*Cinclus aquaticus*) blev i Følge Brev fra Hr. Poul Jespersen skudt ved Odense Aa 17 December 1909.

TOPMEJSE (*Parus cristatus*). Medens Sortmejsen nu maa regnes for en af vore faste Fuglearter, der efterhaanden har bredt sig som Ynglefugl over det meste af Landet, hører Topmejsen jo dog endnu til Sjældenhederne hos os, omend den i de senere Aar synes at være tiltaget stærkt i Tal. Hr. Skovrider Weismann skød 11 Februar 1910 en ved Skørping. I Silkeborgskovene skal den, efter hvad der er meddelt mig fra forskellig Side, ingenlunde være ualmindelig, og det maa vel antages, at det efterhaanden vil gaa med den som med Sortmejsen, at den vil brede sig over det meste af Landet.

SORT RØDSTJERT (*Ruticilla titys*) fører jo en underlig Tilværelse her i Landet, idet den dukker op hist og her, yngler i nogen Tid og saa atter synes at forsvinde. I det foregaaende Hefte fandtes saaledes en Meddelelse om dens Ynglen i Kolding, fra Arkitekt Hagerup. Hr. C. Fold iagttog en gammel Fugl 23 August 1908 ved Gedser og meddeler, at den hvert Aar yngler ved Sukkerfabrikken i Nykøbing F. og jævnlig ses andet Steds der i Byen.

HVIDVINGET KORSNÆB (*Loxia leucoptera*). Den 3 December 1909 saa Hr. R. Cridland i en Have i Valby, en gammel Han, der sad og pillede i Jorden under nogle Grantræer; det er den eneste Meddelelse, der er kommen om denne Art, medens derimod følgende Art som bekendt var ret almindelig i Sommeren 1909, hvormed der ogsaa i dette Tidsskrift har været Meddelelser.

ALM. KORSNÆB (*Loxia curvirostra & pityopsittacus*). Professor O. G. Petersen saa efter Sommerferien 1909 jævnlig Korsnæb i Landbohøjskolens Have; de spiste bl. a. smaa Paradisæbler; efter 30 Oktober saas de ikke mere. I Juli Maaned var Korsnæbbene meget almindelige i Løgstøregnen og holdt sig mest til Elmetræer, der var angrebne af Larver el. l. (efter Brev fra Hr. Aage Vedel Taaning). — Hr. R. Thygesen saa en Flok i Nærheden af Ebeltoft 24 Juli 1909; de holdt sig mest ved en Skrænt, bevokset med Rødgran og Bjærgfyr. Nedenfor Skrænten løb en Aa, langs med hvilken der stod en Del Popler, og Fuglene fløj uafbrudt fra Granerne over i Popleerne og tilbage igen. Der var øjensynlig Unger i Flokken, idet enkelte blev madede; nogle Dage senere saas en Flok der i Nærheden. — 24 Juli 1909 blev der efter Hr. Poul Jespersen skudt en ved Odense. — Til Hr. R. H. Stamms Artikel i forrige Hefte af Tidsskriftet »Korsnæb som Galleædere«, hvori der meddeles, at en ung Fugl blev truffet i en Gaard i København 22 Juli, bemærker Hr. O. Dyrhauge, at »københavnske Fuglehandlere i det sidste Aar (1909) nu og da har haft usædvanlig mange Korsnæb til Salg. Det ligger nær at antage, at den omtalte Fugl, der efter Hr. Stamms Mening var forkommen og kun med Besvær kunde flyve op i Træerne i en Have ved Siden af Gaarden, har været et burholdt Individ, der er bortfløjet«.

FRA MAAGERNES LIV. En Dag i Begyndelsen af Juli, da jeg sad i mit Fotograferingshus i Stormmaagekolonien (*Larus canus*) paa Egholm, kom en Maage hjem til Redestedet, der laa

ca. 4 Meter fra mit Hus. Parret havde 2 Unger, ca. 12 Dage gamle. Da disse begyndte at bede om Mad, trak Fuglen sig hen til mit Hus fulgt af den ene Unge. Lige op ad dette, kun en halv Alen fra mit Øje, gylpede den med Besvær en lang, sort Ting op, som Ungen begyndte at nappe til, men maatte opgive at faa ned, da den var for stor. Jeg saa nu, at det var en halv-voksen Muldvarp med fuldstændig Pelsklædning og af Størrelse som en Markmus. Klokken var da omtrent 2. Lidt efter kom den gamle Fugl tilbage, idet den gik søgende omkring, og da den havde fundet Muldvarpen, slugte den denne igen. Omtrent Kl. 3 bad Ungerne om Mad igen, og Muldvarpen kom op igen, men forgæves søgte Ungerne at faa den ned. Den gamle slugte den da igen (altsaa tredie Gang). Kl. 4 blev Muldvarpen igen serveret for Ungerne, som nu havde mere Mod paa den og tog fat i hver sin Ende af den. Desværre saa jeg ikke Resultatet denne Gang, da jeg nu vilde fotografere dem, og jeg derfor var fuldt optaget af Fotografiapparatet. — Paa Egholm findes ikke Muldvarpe.

Under mit Ophold paa Egholm i Juli Maaned saa jeg flere Tilfælde af Eksekution af en Maage af dens Kammerater. I det ene Tilfælde fik jeg fat paa den eksekverede Maage, der havde søgt hen under en Busk. Den var hakket i Nakken, saaledes at Halsen var blottet for Fjer paa en Strækning af 1 à 2 Tommer. Den klagede sig ganske ynkeligt. Jeg tog den med mig; den var i god Foderstand og havde tilsyneladende ingen Skade paa Lemmerne. Den døde 5 Minutter efter.

København, 29 Juli 1910.

CARL RUBOW.

FORSTUESVALEN (*Hirundo rustica*) VED ODENSE I EFTERAARET 1909. I det forløbne Aar bemærkede jeg, at Forstuesvalerne omkring Odense rejste paafaldende sent i Sammenligning med tidligere Aar.

Flere Steder havde Ungerne endnu i Midten af September ikke forladt Rederne, hvad maaske den kolde og fugtige Sommer for en Del har været Aarsag til. Det var imidlertid ikke blot Udrugningen, der foregik senere end sædvanligt, men ogsaa Svalernes Bortrejse synes for Odenses Vedkommende at have været forsinket en Del (dette gælder kun *H. rustica*).

Hele September gik hen, uden at der var nogen synlig Aftagen

i Svalernes Tal at spore, og først omkring 1 Oktober og de paafølgende 6—7 Dage syntes en Del at have forladt Egnen, men overalt saa man dog daglig mange Forstuesvaler, blot i ringere Mængde. $8/10$ — $20/10$ var der mange Svaler i Odense hver Dag. Flere Steder traf man dem i nævnte Tidsrum i Hundredevis, saa det har sikkert været Fugle, der har været paa Gennemrejse. $21/10$ var det svundet betydeligt i Svalernes Mængde, og $21/10$ — $27/10$ var Antallet en Del forskelligt, men hver Dag opholdt der sig mindst en Snes Forstuesvaler, undertiden betydeligt flere, i Odense. I de sidste Dage af Oktober saa jeg kun 5—6 Stykker her i Omegnen, og 1ste November bemærkede jeg endnu 4 i Odense. I Odense saa jeg selv ingen Svaler senere, men fra paalidelig Kilde har jeg erfaret, at der daglig paa et bestemt Sted i Byen opholdt sig enkelte Svaler til omkring 10 Novbr. At Svalerne imidlertid har haft Vanskelighed ved at klare sig saa sent, fremgaar deraf, at der adskillige Dage ind i Novbr. fandtes døde Svaler (og som det syntes udelukkende unge Fugle) flere Steder i Byen. Den 16 November saa jeg den sidste Forstuesvale. Svalen, der synlig urolig fløj rundt i Gaarden, saa jeg intet til senere.

Oktober Maaned var meget mild, hvorimod Temperaturen om Natten i Novbr. ofte gik betydeligt under Frysepunktet. Man forstaaer vanskeligt, hvorledes Svalen fra 16 November har kunnet klare sig i saa vinterlige Omgivelser. Faa Dage før var der med Storm faldet en Del Sne, og Termometret viste om Natten Minimumsgraderne $14/11: \div 5^0$, $15/11: \div 1^0$, $16/11: \div 5^0$ C.

For at faa undersøgt, om en Forsinkelse af Forstuesvalens Bortrejse i Efteraaret ogsaa gjaldt andre Steder end netop Odense, henvendte jeg mig til flere i forskellige Egne af Landet bosiddende Fuglekyndige og modtog paa Forespørgsel beredvilligt en Del Oplysninger vedrørende Svalernes Efteraarstræk.

Viborg: De sidste, en Flok paa 45, Landsvaler iagttaget 2 Oktober. Flest unge, enkelte gamle Fugle.

Kolding: I Oktober Maaned kun observeret Svaler i mindre Flokke.

Nakkebølle: Svalerne talrige til midt i Oktober, hvorpaa der kun blev set enkelte.

Hellerup: Svalernes Antal kun ringe i første Halvdel af Oktober, undtagen paa enkelte Dage, hvor der var Flokke paa Gennemrejse.

De sidste Forstuesvaler blev iagttaget: Viborg ^{2/10}, Kolding ^{30/10}, Nakkebølle ^{27/10} og Hellerup ^{19/10}.

Ovenstaaende Meddelelser fra fire forskellige Steder i Landet viser i Korthed Forstuesvalens Forekomst inden Bortrejsen sidste Efteraar og godtgør, at omtalte Forsinkelse kun er lokal og ejendommelig for Odenseegnen.

Næsbyhoved, Maj 1910.

P. JESPERSEN.

LØVSANGER (*Phylloscopus trochilus*) OG HUGORM. Da jeg en Dag i Juni gik i en af Holstenshuus Skove, blev jeg opmærksom paa to Løvsangeres gentagne klagende »hyid«. Jeg listede mig nærmere og saa nu Fuglene, som uroligt hoppede omkring paa Grenene af nogle Vidiebuske. Jeg blev staaende, og Fuglene syntes slet ikke at lægge Mærke til mig. Uafbrudt gentog de deres klagende »hyid«, hoppede om paa Grenene ikke en Alen fra mig. Endelig opdagede jeg Aarsagen til Fuglenes Uro; en Hugorm laa i Græsset tæt ved mine Fødder. Nu fløj ogsaa en af Fuglene ned og holdt sig svævende over Hugormen. Jeg slog Hugormen ihjel og saa nu, at den havde ligget hen over Løvsangernes Rede; Hovedet havde den holdt lige ved Indgangen. I Reden var syv Unger, der lige var kommen ud af Æggene.

Jeg kastede Hugormen til Side og fjernede mig lidt. Nu kom begge de gamle. De turde dog ikke gaa ned til Reden, men satte sig i Grenene og strakte Hals, fløj af og til hen og holdt sig svævende over Reden. De kunde sandsynligvis ikke forstaa, hvor Hugormen var bleven af.

Saa forsvandt den ene af de gamle og kom lidt efter tilbage med en grøn Sommerfuglelarve i Næbet. Men det varede en halv Times Tid, før den dristede sig ned til Reden og madede Ungerne.

Reden var bygget under en lille Ædelgran paa et Kvarters Højde. Der var dannet et Indgangsrør paa ca. 8 ctm. Længde af visne Græsstraa. Oven over Reden laa vissent Løv; den var udmærket skjult.

Egsmark Strand i Septbr. 09.

R. THYGESEN.